

Brussel, 11 november 2019
(OR. en)

13398/19

JEUN 114
EDUC 449
SPORT 100
EMPL 561
SOC 741
DIGIT 166
SUSTDEV 163
CLIMA 295
ENV 914

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Een visie voor jongerenwerk in Europa — klimaatverandering, jongeren en jongerenwerk Oriënterend debat <i>(Openbare beraadslaging overeenkomstig artikel 8, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie)</i> <i>[voorgesteld door het voorzitterschap]</i>

Na raadpleging van de Groep jeugdzaken heeft het voorzitterschap bijgaande discussienota opgesteld als basis voor het oriënterend debat tijdens de zitting van de Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport op 21 en 22 november 2019.

Raad Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport**Brussel, 21 en 22 november 2019****— Debat over het jeugdbeleid —*****"Een visie voor jongerenwerk in Europa — klimaatverandering, jongeren en jongerenwerk"*****- Discussienota van het voorzitterschap -*****1. De klimaatcrisis als meest prangende mondiale kwestie***

In het speciaal verslag 2018 van de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) werd sterk benadrukt dat de opwarming van de aarde moet worden beperkt tot 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk, teneinde de ernstigste gevolgen van klimaatverandering te voorkomen. De Verenigde Naties hebben in mei 2019 een algemeen evaluatieverslag over biodiversiteit gepubliceerd, waarin werd gesteld dat de wereld "gewaarschuwd is"; één miljoen soorten zijn namelijk met uitsterven bedreigd, mede door klimaatverandering. Het IPCC heeft in 2019 speciale verslagen uitgebracht over het landgebruik en klimaatverandering, en over de oceanen en de cryosfeer. De afgelopen jaren is klimaatverandering een prominente plaats gaan innemen in het publieke bewustzijn en heeft het zich wereldwijd bovenaan de politieke agenda geplaatst.

2. Klimaatverandering als kernprioriteit van de Europese Unie

De Europese Unie ijvert onaflatend voor een steeds ambitieuzere aanpak van klimaatmitigatie, en de gevaarlijke gevolgen van klimaatverandering voorkomen is vandaag een van haar kernprioriteiten. Zij heeft doelstellingen vastgesteld voor 2030 om broeikasgasemissies terug te dringen, meer hernieuwbare energie te gebruiken en de energie-efficiëntie te vergroten. De belangrijkste maatregelen van de EU bestaan uit een combinatie van financiële steun en regulering. Volgens de meest recente Eurobarometer-enquête zijn jongeren van oordeel dat de komende jaren het beschermen van het milieu en de strijd tegen klimaatverandering, samen met onderwijs en opleiding, bestrijding van armoede en sociale ongelijkheid, de belangrijkste prioriteiten van de EU moeten zijn.

Klimaatverandering kwam reeds aan bod in de mededeling van de Commissie over een nieuwe EU-strategie voor jongeren 2019-2027. De Commissie wilde dat de strategie jongeren uitrust met de levensvaardigheden die nodig zijn om met een veranderende wereld te kunnen omgaan, en dat bijzondere aandacht zou worden geschonken aan jongeren als lokale en mondiale belanghebbenden, omdat jongeren vastbesloten zijn mondiale uitdagingen aan te gaan, met name de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen. Hoewel de EU-strategie voor jongeren 2019-2027 geen specifieke aanbevelingen bevat over de rol van jongeren in verband met klimaatverandering, beoogt zij jongeren aan te moedigen en hen te voorzien van de nodige middelen om actieve burgers te worden. In de Europese jongerendoelstellingen, die onderdeel zijn van de strategie en de beleidsmakers van de EU moeten inspireren, wordt onderkend dat "de samenleving moet optreden tegen klimaatverandering en de toenemende bedreigingen voor het milieu".

3. *Jongeren: de eerste groep die in beweging komt*

Interessant is dat net zoals bij vele andere maatschappelijke veranderingen, de jongeren de eerste waren die hun stem verheven.

De klimaatstakingscampagnes van jongeren op vrijdag, de "Fridays for future", zijn begonnen in 2018, maanden vóór de bekendmaking van het speciaal verslag van de IPCC in oktober 2018. De klimaatstakingen van jongeren hebben zich snel over de hele wereld verspreid en begonnen de aandacht van de media te trekken. Tegen de verwachting in dat de demonstraties geleidelijk zouden wegebben, gingen in werkelijkheid steeds meer jongeren de straat op. In september 2019 kwamen wereldwijd in 150 landen 6 tot 8 miljoen demonstranten bijeen op 4 500 locaties. Nooit eerder was de burger zich meer bewust van klimaatverandering, nooit eerder ging het politieke debat zo vaak over dit thema, met name in de EU.

Klimaatacties van jongeren zijn een goed voorbeeld van hoe jongeren mee de politieke agenda aansturen en de reikwijdte van het jongerenwerk verbreden. Het nieuwe landschap dat zich daarbij aftekent, bergt nieuwe vragen en uiteenlopende overwegingen in zich.

4. *Te onthouden boodschap van het klimaatactivisme van jongeren*

Het klimaatactivisme van jongeren is een verschijnsel waarbij ongetwijfeld moet worden stilgestaan, ook vanuit het standpunt van het jongerenwerk. In eerste instantie moet worden besproken welke soort plicht of boodschap naar de samenleving en besluitvormers wordt gestuurd door het feit dat jongeren in groten getale en met bijzonder veel energie onafgebroken een strikter klimaatbeleid eisen. In vele landen is hieraan gehoor geven: politici en besluitvormers prijzen jongeren voor hun legitieme claims en beloven zich voor de strijd tegen klimaatverandering in te zetten, ook al zijn de meningen van mensen en politici over deze zaak in het algemeen nog steeds verdeeld. Die aanmoediging vanuit de politiek is misschien niet altijd voldoende. Hoewel mensen gevoelig zijn en begrip tonen voor de zorgen van jongeren, beweegt er niet noodzakelijk veel op het ogenblik dat zij in hun persoonlijk leven of in het bedrijfsbeheer, daadwerkelijk concessies moeten doen. Dit houdt verband met wat misschien de belangrijkste taak van het jongerenwerk is: jongeren motiveren om actieve burgers te zijn en hun geloof in deelname steunen. De jeugdige stakers hebben veel energie en hoop in hun actie gelegd en wanneer dat nergens heen lijkt te leiden, kunnen er ernstige gevolgen zijn voor hun geloof in actief burgerschap.

5. *Naar een nieuwe methode en een nieuwe onderwijsvorm*

Gelet op de ervaring die met klimaatverandering en het politiek activisme van jongeren is opgedaan, moet jongerenwerk inspelen op de zorgen die jongeren zich over het klimaat maken en tegelijk oog hebben voor hun uiteenlopende meningen. Aangezien met jongerenwerk een breed scala aan jongeren kan worden bereikt, zou het hun belangstelling voor klimaatverandering en hun milieubewustzijn kunnen wekken. Jongerenwerkers moeten over klimaatverandering kunnen meepraten en zich bewust zijn van de gevolgen ervan voor mens en milieu. Het gaat daarbij niet alleen om het steunen van reeds actieve jongeren, maar ook over het bevorderen van het kritisch denken en de creativiteit, over mensenrechten, democratische waarden en actief burgerschap, en ook over het herdenken en misschien zelfs herontdekken van bestaande praktijken binnen het jongerenwerk.

Er zijn binnen het jongerenwerk al heel wat werkmethode voor onderwijs over natuur en milieu, en heel wat ngo's hebben zich hierin gespecialiseerd. Natuurbeleving en buitenonderwijs sluiten traditioneel nauw aan bij jongerenwerk. Sommige jongerencentra richten zich op onderwijs over de natuur. Jongeren stellen jongerenwerkers steeds vaker vragen over dit thema en het lijkt tegen die achtergrond redelijk dat we onze bestaande praktijkkennis bundelen en samen met de jongeren aan de slag gaan om nieuwe activiteiten en werkmethode te ontwikkelen.

Een andere vraag is hoe de opleiding van en het onderwijs voor jongerenwerkers moet worden georganiseerd, zodat zij aan de verwachtingen van jongeren kunnen voldoen. Die nieuwe situatie biedt mogelijkheden voor vernieuwing op onderwijsgebied. De transitie naar een duurzamere wereld kan alleen worden verwezenlijkt als we de hoop niet verliezen dat we alternatieve oplossingen zullen vinden. Het feit dat jongeren actief gebruikmaken van digitale media (sociale media, kunst, video's) biedt kansen voor alternatieve klimaatbeelden en kan het bewustzijn over de gevolgen van klimaatverandering vergroten en voorstellen om dat tegen te gaan opleveren.

6. *Lessen trekken uit de nieuwe vormen van actief burgerschap van jongeren*

Spijbelen voor klimaatverandering wijst erop dat nieuwe vormen van jongerenactivisme aan de dag treden. Die beweging is geen jongerenorganisatie, geen politieke partij voor jongeren, is niet georganiseerd via jongerenwerk, is geen complot van een kleine groep en evenmin een eenmalige actie van jongeren. Spijbelen toont aan dat als jongeren voldoende gemotiveerd zijn, zij een manier vinden om zich te uiten. Voor wie bij jongerenwerk betrokken is, kan het nuttig zijn om tegen de achtergrond van de klimaatactie van jongeren, na te denken over de eigen activiteiten en methoden, en over de maatregelen die nodig zijn om de bestaande vertegenwoordigingsmodellen voor jongerenparticipatie aan te vullen, zodat zij aansluiten bij de opkomende vormen van actief burgerschap onder jongeren.

7. *Klimaatverandering in het jongerenwerk als sectoroverschrijdende uitdaging*

Klimaatverandering is een brede maatschappelijke kwestie die zowel de publieke als de particuliere sector en het maatschappelijk middenveld bestrijkt. Sectoroverschrijdend jongerenbeleid staat al zeer lang op de agenda voor jeugdzaken en wordt in de EU-strategie voor jongeren 2019-2027 benadrukt. Sectoroverschrijdende samenwerking op het gebied van klimaatverandering moet ten minste op drie niveaus plaatsvinden: Europees, nationaal en lokaal. In de EU kan klimaatactie op jongereengebied gekoppeld worden aan acties in elke sector die actief is op het gebied van klimaatverandering. Op regeringsniveau moet elke klimaatactie van het jongerenbeleid gekoppeld zijn aan de respectieve algemene actieplannen. Aangezien sectoroverschrijdende samenwerking op lokaal niveau het meest succesvol lijkt te zijn, kan het tot aanbeveling strekken klimaatacties op te zetten die jongeren, jongerenwerkers, andere betrokken sectoren (zoals scholen), milieuorganisaties, jongerenorganisaties en belangstellende particuliere ondernemingen met elkaar verbinden. In het gemeentelijk jongerenwerk kunnen de jeugddiensten fungeren als bemiddelaar tussen jongeren, hun activiteiten en besluitvormers. Jongeren uiten hun bezorgdheid vaak buiten de gevestigde structuren van de representatieve democratie, via sociale media, digitale gemeenschappen, kunstuitingen, muziek of collectieve bewegingen (zoals spijbelen). Misschien is ook daar verdere bemiddeling nodig.

8. *Vragen voor het debat*

De ministers wordt verzocht te reageren op een of meer van de volgende drie vragen (ten hoogste drie minuten).

- 1) *Hoe kunnen we het vermogen van het jongerenwerk zodanig versterken dat het de komende uitdagingen aankan waarmee jongeren op het gebied van klimaatverandering worden geconfronteerd?***
- 2) *Hoe kan het jongerenwerk jongeren in hun klimaativisme en bij het opbouwen van een duurzame toekomst steunen?***
- 3) *Klimaatverandering is een sectoroverschrijdende uitdaging. Hoe kan de jongerensector een partner in sectoroverschrijdende samenwerking zijn?***